

SPØR JURISTENE

Spør noen av landets toppjurister innen forretningsjuss. Advokatene til FØYEN Advokatfirma DA svarer. Send spørsmål om næringsliv til: juss@ukeavisen.no.

Av Arve Føyen i FØYEN Advokatfirma DA.
E-post: arve.foyen@foyen.no

Arve Føyen

OM FORRETNINGSJUSS

Skattelister til glede og besvær

Er offentliggjøringen av skattelistene et lovbrudd?

Den årlige masseutgivelsen av personopplysninger gjør at hver og en fritt kan utfolde seg, slukke sin nysgjerrighet, bruke opplysningene til nyttige eller unyttige, lovlige eller ulovlige formål. Det har tidligere vært stilt spørsmål om at Norges regler kunne være i strid med den Europeiske Menneskerettighetskonvensjons artikkel 8 om rett til privatliv.

Stortinget har besluttet at skattelistene skal være offentlige. Begrunnelsen er at samfunnet skal ha mulighet til å drive kontroll med likningsarbeidet og fastsettelsen av likningen for enkeltpersoner/grupper av skattytere.

Fra og med inntektsåret 2010 kan pressen bare bruke skattelisteopplysningene i forbindelse med selvstendig redaksjonelt arbeid. Etter endringen i Ligningsloven 24. juni 2011, kan pressen ikke lengre tilgjengeliggjøre eller legge ut hele eller deler av skattelisten for personlige skattytere i søkbar form på internett eller på annen måte.

Pressen kan likevel omtale enkeltpersoner i artikler i nettaviser, og enkeltpersoner kan gå inn på Skattetatens sider og søke på enkeltpersoner og bedrifter.

Spørsmål: Hvorfor publiseres ligningsopplysninger?

Svar: Ligningsopplysninger publiseres for å få offentlig debatt rundt det norske skattesystem og de norske skattereglene. Selve adgangen til publiseringen eller tilgjengeliggjøringen er lovfestet i ligningsloven. Aviser og andre journalistiske virksomheter mener også retten til publisering er viktig for ytringsfriheten.

Spørsmål: Hva publiseres?

Svar: Skattelistene inneholder følgende opplysninger:

- skatteytternes navn
- postnummer
- poststed
- fødselsår (organisasjonsnummer for selskaper)
- nettoformue
- nettoinntekt (alminnelig inntekt før særfradrag)
- utliknet skatt Opplysningene er altså ikke sensitive. Likevel er det mange som mener at inntektsopplysninger er en personlig sak.

Spørsmål: Er det mulig å reservere seg?

Svar: Man kan ikke reservere seg mot å stå i skattelisten. Det er heller ikke adgang til å reservere seg mot publisering av pressen. Kan tilgjengeliggjøring av ligningsopplysninger være ulovlig?

EU-domstolens Grand Chamber har i dommen fra 2007 fastslått at statens tilgjengeliggjøring av slike opplysninger ikke er ulovlig. Så lenge tilgjengeliggjøring skjer i journalistisk øyemed, skal det mye til for at tilgjengeliggjøringen er ulovlig.

Spørsmål: Hva er det som avgjør om bruken er lovlig?

Svar: Dette har vært behandlet av EU-domstolens Grand Chamber i en sak det finske datatilsynet brakte inn mot en finsk mediebedrift som hadde tilgjengeliggjort publikasjoner om navngitte personer, med for og etternavn, lønns- og kapitalinntekt sammen med opplysninger om beskatningen av deres formue. Opplysningene ble offentliggjort som en alfabetisk liste inndelt etter kommune og inntektsklasse for personer som hadde inntekt over et visst beløp. Totalt gjaldt dette cirka 1,2 millioner personer. Opplysningene kunne fjernes på forespørsel. Domstolen kom i denne saken til at opplysninger som blir publisert i «journalistisk øyemed» ikke er i strid med EU-regelverket. Privatpersoners bruk av opplysningene er tillatt når opplysningene brukes til rent personlige formål.

Spørsmål: Hva ligger i begrepet «journalistisk øyemed»?

Svar: Dette begrepet stammer fra EUs personvern direktiv. Dette inneholder en avveining mellom grunnleggende krav til personvern og til ytringsfrihet. Domstolen fant at publiseringen var hjemlet etter personvern direktivet, og dermed også den norske personopplysningsloven. Det er ikke nødvendig å være journalist for å dekke seg bak journalistisk øyemed. Det avgjørende er om «nævnte aktiviteter udelukkende har til formål at udbrede opplysninger, synspunkter eller ideer til offentligheten». Av hensyn til ytringsfriheten og den betydningen denne har i demokratiske samfunn skal «journalistisk øyemed» tolkes vidt.

Ytringsfriheten må avveies mot den grunnleggende retten til privatliv. Unntak fra og begrensninger av beskyttelsen av opplysninger skal holdes innenfor det som er strengt nødvendig for å oppfylle formålet. Dette ble vurdert konkret av domstolen, som fant at hovedformålet med bladet var å gi ut ligningsopplysninger, som ikke er ulovlig i seg selv. Det var ikke avgjørende om formålet var å tjene penger. Som domstolene tørt kommenterte: «Kommerciell succes kan enda udgøre en nødvendig betingelse for professionel journalistik.»

Det var heller ikke avgjørende at aktiviteten i hovedsak gjaldt opplysninger fra dokumenter som er offentlige i henhold til nasjonal lovgivning. Domstolen kom til at en slik offentliggjøring i dette tilfellet var berettiget.

Spørsmål: Vil det få betydning hvilket medium det publiseres gjennom?

Svar: Hvilket medium som blir brukt for publisering, har ingen betydning. I tilfellet domstolene behandlet, ble opplysningene distribuert via sms, cd og i papir. Dette var helt greit. Oppsummert gir avgjørelsen et vidt spillerom for publisering.

NYTT FRA EU

Tre EU-eksperter i NHO forklarer og kommenterer aktuelle saker som får betydning for samfunn og næringsliv i Norge.

Henrik Munthe, advokat; **Trine Radmann**, direktør for NHOs Brussel-kontor og **Espen Søylen**, direktør for avdeling for internasjonalisering og samfunnsøkonomi.

Denne uken: Espen Søylen
E-post: espen.soilen@rlf.no

Den norske regjeringen må legg skepsisen til side, og sikre en best mulig norsk deltakelse i EUs nye forsørningsprogram, mener NHO.

EU satser på forskning

EU satser på forskning som en av veiene til ny økonomisk vekst. Denne uken ble Horizon 2020, EUs nye rammeprogram for forskning og innovasjon, lagt frem av Kommisjonen. Det skal ikke stå på penger! EØS-avtalen sikrer norsk deltakelse.

Horizon 2020, eller Horisont på norsk, skal sikre at EU når målet om at 3 prosent av BNP skal gå til forskning og innovasjon. Det legges til grunn at økt satsing på innovasjon og forskning er en viktig driver for å få Europa ut av krisen. Kommisjonen legger opp til 46 prosent økning i midler i det kommende langtidsbudsjettet. Den overordnede målsetning er å legge til rette for fremtidsrettet forskning for å styrke EUs industrielle lederskap. Programmet er koblet til Europa 2020-strategien og de øvrige handlingsplaner som nå er utarbeidet i EU.

I for hold til dagens EU-programmer, som løper ut 2013, innebærer Horisont 2020 en betydelig omstrukturering og ikke minst forenkling. Programmet løper fra 2014 til 2020, og vil bestå av rammeprogrammene for forskning og teknologisk utvikling, for konkurranseedyktighet og innovasjon, samt det europeiske instituttet for teknologi og innovasjon. Små- og mellomstore bedrifter har fått en sentral plassering.

Veien fra idé til marked kan være svært lang for entreprenører. For å bidra til å gjøre veien kortere skal Horisont-programmet kunne støtte alle stadier i innovasjonskjeden. Hovedvekten skal legges på aktiviteter nære markedet. Også innovative finansielle tjenester inngår i programmet.

Et av målene med programmet er å få forskere, vitenskapelig kunnskap og teknologi til å sirkulere fritt i Europa, slik at vi får utnyttet våre felles ressurser best mulig. Dette sees som et viktig bidrag til å utvikle europeisk konkurranseevne ved å bidra til

at det industrielle potensialet i innovasjonspolitikk, forskning og teknologisk utvikling utnyttes bedre.

Økningen i EUs forskningsbudsjett må sees på bakgrunn av at de fleste land nå skjærer ned på sine offentlige utgifter. Også det norske bidraget vil måtte øke, men uten at dette krever like tøff prioritering. Som et av de få landene i Europa med solid offentlig økonomi, kunne man forvente en positiv holdning til dette programmet. Vår regjeringen har jo som kjent også et mål om økt forskning og utvikling, og sikter mot at 3 prosent av BNP skal brukes til forskning. I et brev til Forskningskommissær Maire Geoghegan-Quinn tidligere i år, gir imidlertid vår forskningsminister Tora Aasland uttrykk for skepsis til en økt satsing på europeisk nivå. Hun mener at de nasjonale forskningssystemene ikke nødvendigvis er moden for å motta så store EU-midler, og at det først og fremst bør satses på å forenkle søknadsprosedyrene.

Nå foreligger budsjettforslaget fra Kommisjonen. Fra NHOs side forventer vi at den norske regjeringen legger skepsisen til side, og sikrer en best mulig norsk deltakelse i de nye programmene. En viktig oppgave i denne sammenheng blir å sikre at vi får tilstrekkelig mange norske nasjonale eksperter i Kommisjonen. Hvor mye av ressursene som så kommer norske bedrifter og institusjoner til nytte, vil så i siste instans være avhengig av hvor gode prosjekter de klarer å sette opp. Oppfordringen er derfor å følge med på de nye mulighetene som vil følge når Horisont 2020 nå tar form i Brussel.